

RAAP-RAPPORT 5949

Plangebied Scharkamp-De Finne te Joure

Gemeente De Fryske Marren

Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend
veldonderzoek (verkennend booronderzoek)

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Scharkamp-De Finne te Joure, gemeente De Fryske Marren;
archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennd
booronderzoek)

Versie: 18-07-2022

Auteur: [REDACTED]

Projectcode: HESF

Bestandsnaam: RAAPrap_5949_HESF_20220718

Autorisatie: [REDACTED]

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2022

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Er is geen verklaring ontvangen van het bevoegd gezag omtrent goed- of afkeuring van het rapport.

Samenvatting

In opdracht van Accolade heeft RAAP een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Scharkamp-De Finne te Joure in de gemeente De Fryske Marren.

Verspreid over het plangebied zijn zeven boringen gezet. Daaruit is gebleken dat zich binnen het plangebied een lage zandkop- of rug bevindt. Op het hoogste deel is het archeologische niveau, de top van het dekzand, niet meer intact. Langs de flanken is de top van het dekzand nog wel (deels) intact, maar is geen sprake van een podzolbodem. Er zijn tijdens het onderzoek geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Op basis van de resultaten blijkt dat in het plangebied geen behoudenswaardige archeologische resten worden verwacht. Vervolgonderzoek op deze locatie wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud.....	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader	5
1.2 Administratieve gegevens	7
1.3 Doel- en vraagstelling	7
2 Archeologische verwachting	8
3 Veldonderzoek	9
3.1 Methode	9
3.2 Resultaten	9
3.3 Archeologische relevantie	9
4 Conclusies en advies	11
4.1 Conclusie	11
4.2 Advies	11
4.3 Tot slot	11
Literatuur	12
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	13

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van Accolade heeft RAAP op 7 juli 2022 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (verkennd booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Scharkamp-De Finne te Joure in de gemeente De Fryske Marren (figuur 1).

Aanleiding van het onderzoek is de nieuwbouw van woningen, waarvoor de bestaande woningen gesloopt zullen worden.

Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning.

Juridisch en beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

De gemeente De Fryske Marren hanteert de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE). Voor de periode steentijd-bronstijd adviseert deze een karterend onderzoek 2 (bij ingrepen van meer dan 2500m² 6 boringen per ha) en voor de periode ijzertijd-middeleeuwen een karterend onderzoek 3 (bij ingrepen van meer 5000m² historisch en karterend onderzoek).

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek)
Opdrachtgever	Accolade
Bevoegde overheid	Gemeente De Fryske Marren
Plaats	Joure
Gemeente	De Fryske Marren
Provincie	Friesland
Centrumcoördinaten (X/Y)	183.145/553.460
Oppervlakte plangebied	1,1 hectare
Afbakening plangebied	Tijdens onderhavig onderzoek is het plangebied onderzocht.
Onderzoeksperiode	7 juli 2022
Uitvoerder	RAAP Noord
Projectleider	
RAAP-projectcode	HESF
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	5273143100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio Noord te Drachten en op termijn het provinciaal Depot, ARCHIS en E-Depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) heeft tot doel de archeologische verwachting voor het gebied te toetsen door de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw en eventuele bodemverstoringen in kaart te brengen. Deze onderzoeksfase is onderdeel van het traject van archeologisch vooronderzoek dat als einddoel heeft de archeologische waarde van het terrein, dan wel de archeologische vindplaats vast te stellen.

Hiertoe is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd:

- Zijn de archeologische relevante niveaus intact?
- Hebben de resultaten van het onderzoek gevolgen voor de archeologische verwachting?
- Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?
- Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?

2 Archeologische verwachting

Volgens de geomorfologische kaart (ontleend aan ARCHIS3) ligt het plangebied in een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden, bedekt met overstromingsmateriaal en/of veen (2M53). De bodemkaart (ontleend aan ARCHIS3) geeft voor het plangebied koopveengronden op zand, beginnend ondieper dan 120 cm aan (code hVz). Ten westen ervan bevinden zich laarpodzolgronden met leemarm en zwak lemig fijn zand (code cHn21) en ten zuiden moerige podzolgronden met een moerige bovengrond (code vWp).

Binnen een straal van 300 m om het plangebied staan in ARCHIS3 geen archeologische onderzoeken of vindplaatsen aangegeven.

Volgens de FAMKE ligt het plangebied in een zone waar zich op enige diepte archeologische lagen uit de steentijd kunnen bevinden, in de top van het dekzand, die zijn afgedekt door een veen- of kleidek. De verwachting is vooral hoog voor dekzandkopjes of -ruggen, waar in de top van het dekzand zich veelal een podzolbodem heeft gevormd. Voor de middeleeuwen verwacht de FAMKE met name vroeg en vol-middeleeuwse veenontginningen. Daarbij bestaat de kans dat er zich huisterpjes uit deze tijd in het plangebied bevinden.

Joure is een nederzetting met een kleinstedelijk karakter, een vlekke, die in de 15e eeuw op een zandrug is ontstaan als buurschap van Westermeer. Westermeer was in de Middeleeuwen een van de dorpen van de Haskervijfga, de rij van vijf kerkdorpen op een hoger gelegen zandrug in Haskerland. In de 17e eeuw kreeg Joure een centrumfunctie, ten koste van het moederdorp Westermeer (<https://www.frieslandwonderland.nl/friesland/plaats/joure>).

Op de kaart Schotanus à Sterringa uit 1685, ligt het plangebied ten noorden van Westermeer binnen een gebied genaamd de Wester Meerder Uitgangen, waarbinnen zich ook het oude kerkhof van Westermeer bevindt. Het plangebied is onbebouwd. Ook op de kaart van Eekhoff uit 1849 is het plangebied onbebouwd en ligt het binnen agrarisch gebied. Topografische kaarten (<https://www.topotijdreis.nl/>) laten zien dat Joure zich in de loop van de 20e eeuw verder uitbreidt. Het plangebied blijft echter lange tijd onbebouwd. Pas op de topografische kaart van omstreeks 1980 is de huidige bebouwing aanwezig. De verwachting voor archeologische resten uit de late middeleeuwen-nieuwe tijd is daarom laag.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennd booronderzoek. Verspreid over het plangebied zijn zeven boringen gezet (figuur 2).

Er is geboord tot maximaal 1,2 m -mv met een gutsboor (2 cm). De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah3) en met behulp van een RTK-GPS ingemeten, waarmee ook de maaiveldhoogte is bepaald. Het opgeboorde materiaal in het veld door middel van verbrokkeling en versnijding gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

3.2.1 Veldwaarnemingen

Het plangebied was bebouwd, bestraat of in gebruik als tuin. De vondstzichtbaarheid was daardoor slecht.

3.2.2 Bodemopbouw

De toplaag bestaat uit een 0,45 tot 0,95 m dikke verstoorde laag, die waarschijnlijk is opgebracht (matig fijn, sterk siltig, matig humeus, donkerbruingrijs zand met zandbrokken). Alleen aan de zuidzijde in boring 1 en aan de noordzijde in boring 6 is daaronder een 0,03 tot 0,08 m dik veenrestant aanwezig (mineraalarm bruin niet gedifferentieerd veen met daaronder zwak zandig, donkerbruin amorf veen). Onder het veen en de overige vijf boringen onder de verstoorde toplaag is dekzand aangetroffen. In de boringen 1 en 6 was het dekzand intact. De top van het zand was in deze twee boringen moerig (matig fijn, matig siltig, zwak humeus, geelbruin zand), maar de kenmerkende E- en B- horizonten van een podzolbodem waren niet aanwezig. Hier is sprake van een moerige eerd bodem. Ook in de boringen 2 en 3 was een restant van een eerd bodem herkenbaar. De top van het dekzand zal hier niet diep zijn verstoord. In de boringen 1 t/m 3 en 6, waar de top van het dekzand nog grotendeels intact is, ligt het zand tussen 0,73 en 1,1 m onder NAP. In de boringen 4, 5 en 7 ligt het zand hoger, tussen 0,51 en 0,71 m onder NAP. In deze drie boringen is de top van het dekzand echter tot in de C-horizont verstoord. Er is binnen het plangebied dus sprake van een lage zandkop of -rug, waarvan het hoogste deel niet meer intact is.

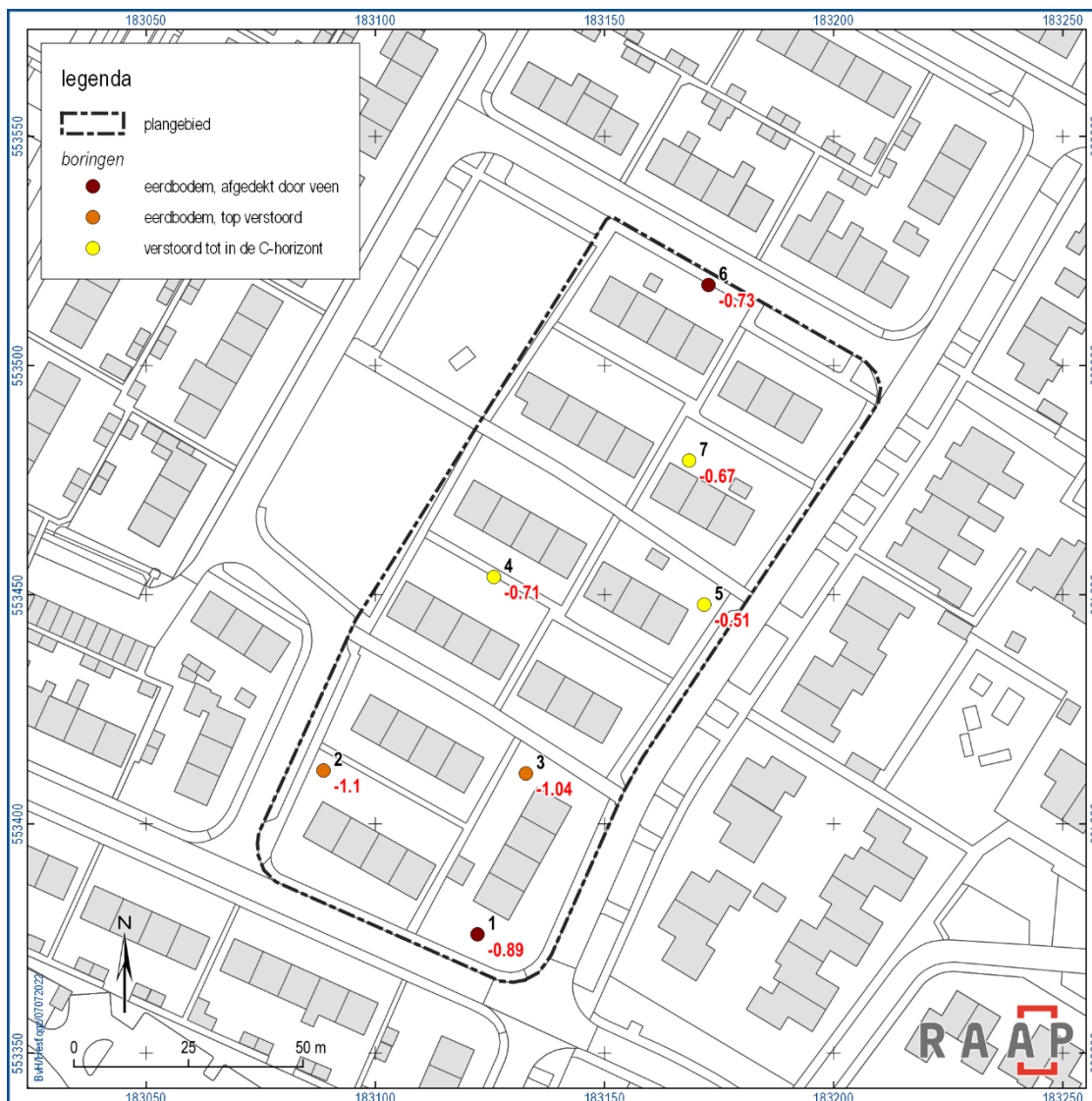
3.2.3 Archeologische indicatoren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Let wel, het onderzoek betrof een verkennd booronderzoek en had niet tot doel archeologische vindplaatsen op te sporen, aangezien de boordichtheid en boordiameter hiertoe ontoereikend waren.

3.3 Archeologische relevantie

Binnen het plangebied is sprake van een lage zandkop- of rug. Langs de flanken is de top van het dekzand nog (grotendeels) intact, maar hier is geen sprake van een podzolbodem. Op het hoogste deel

is het dekzand verstoord tot in de C-horizont. Het is niet de verwachting dat binnen het plangebied behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn.

Figuur 2. Resultaten verkennend booronderzoek. In rood is per boring de hoogte van de top van het dekzand in meter NAP aangegeven.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- *Zijn de archeologische relevante niveaus intact?*
Binnen het plangebied bevindt zich een lage zandkop- of rug. Op het hoogste deel is het archeologische niveau, de top van het dekzand, niet meer intact. Langs de flanken is de top van het dekzand nog wel (deels) intact, maar is geen sprake van een podzolbodem.
- *Hebben de resultaten van het onderzoek gevolgen voor de archeologische verwachting?*
Het is niet de verwachting dat binnen het plangebied behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn.
- *Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?*
Hiervoor zijn geen aanwijzingen.
- *Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?*
Vervolgonderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van dit onderzoek blijkt dat in het plangebied geen behoudenswaardige archeologische resten verwacht worden. Daarom wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente De Fryske Marren, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

██████████., 1859. Nieuwe atlas van de provincie Friesland. Leeuwarden.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

████████████████████, D.B., 1718. Uitbeeldung der heerlijkheit Friesland: zoo in't algemeen, als in haare XXX bijzondere Grietenijen. ██████████.

SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).	6
Figuur 2. Resultaten verkennend booronderzoek. In rood is per boring de hoogte van de top van het dekzand in meter NAP aangegeven.	10

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	7
------------------------------------	---

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal	
Bijlage 2. Boorbeschrijvingen	

Bijlage 1. Tijdschaal

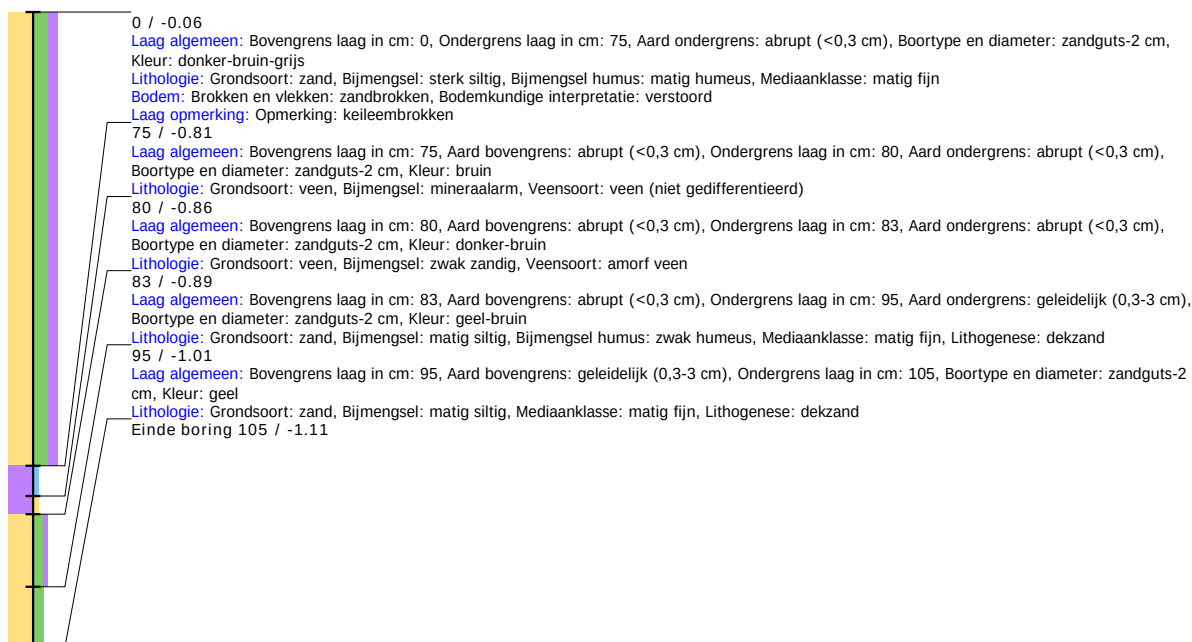
Archeologische perioden					
Tijdperk				Datering	
Recente tijd					
Nieuwe tijd	C			1945	
	B			1850	
	A			1650	
Middeleeuwen	Laat B			1500	
	Laat A			1250	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd			1050
		C: Karolingische tijd			900
		B: Merovingische tijd			725
		A: Volksverhuizingstijd			525
					450
Romeinse tijd	Laat			270	
	Midden			70 na Chr.	
	Vroeg			15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat			250
		Midden			500
		Vroeg			800
	Bronstijd	Laat			1100
		Midden			1800
		Vroeg			2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat			2850
		Midden			4200
		Vroeg			4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat			6450
		Midden			8640
		Vroeg			9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat			12.500
		Jong B			16.000
		Jong A			35.000
		Midden			250.000
		Oud			
	tabel1_standdaard_Archeologisch_RAAP_2014				

label1_standaard_Archeologisch_RAAP_2014

Bijlage 2. Boorbeschrijvingen

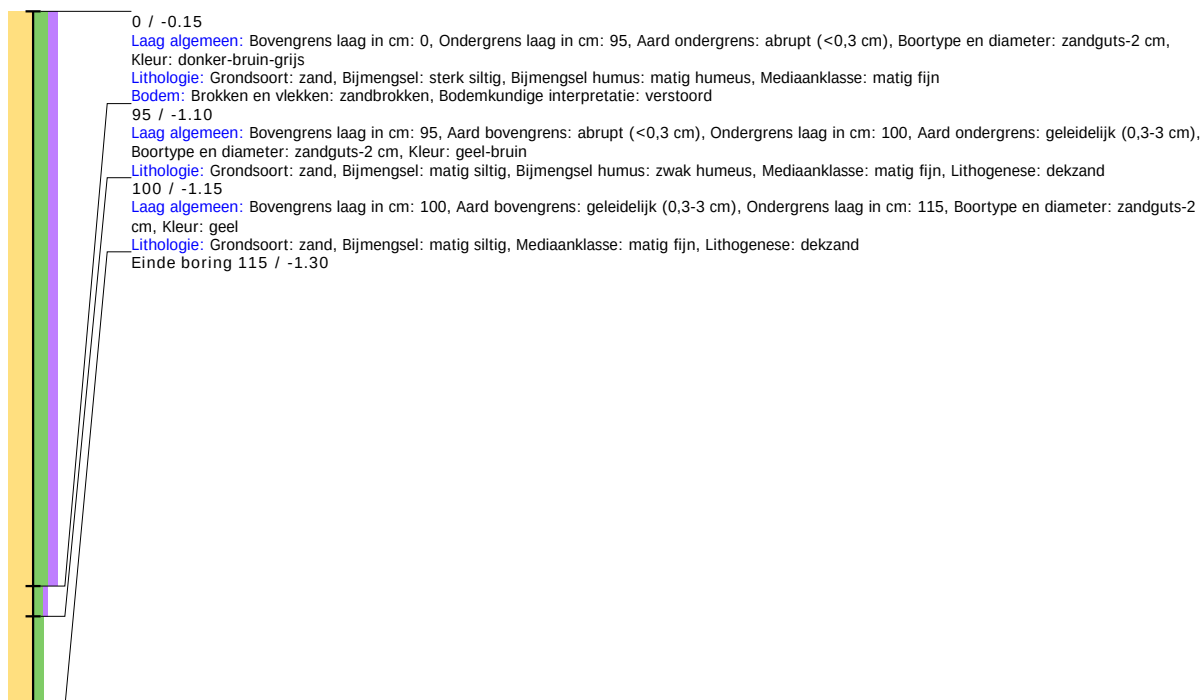
Boring: HESF_1

Kop algemeen: Projectcode: HESF, Boornummer: 1, Beschrijver(s): BVH/MSL, Datum: 07-07-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 105
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 183122.274, Y-coördinaat in meters: 553375.924, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.056, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Heerenveen
Uitvoering: Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

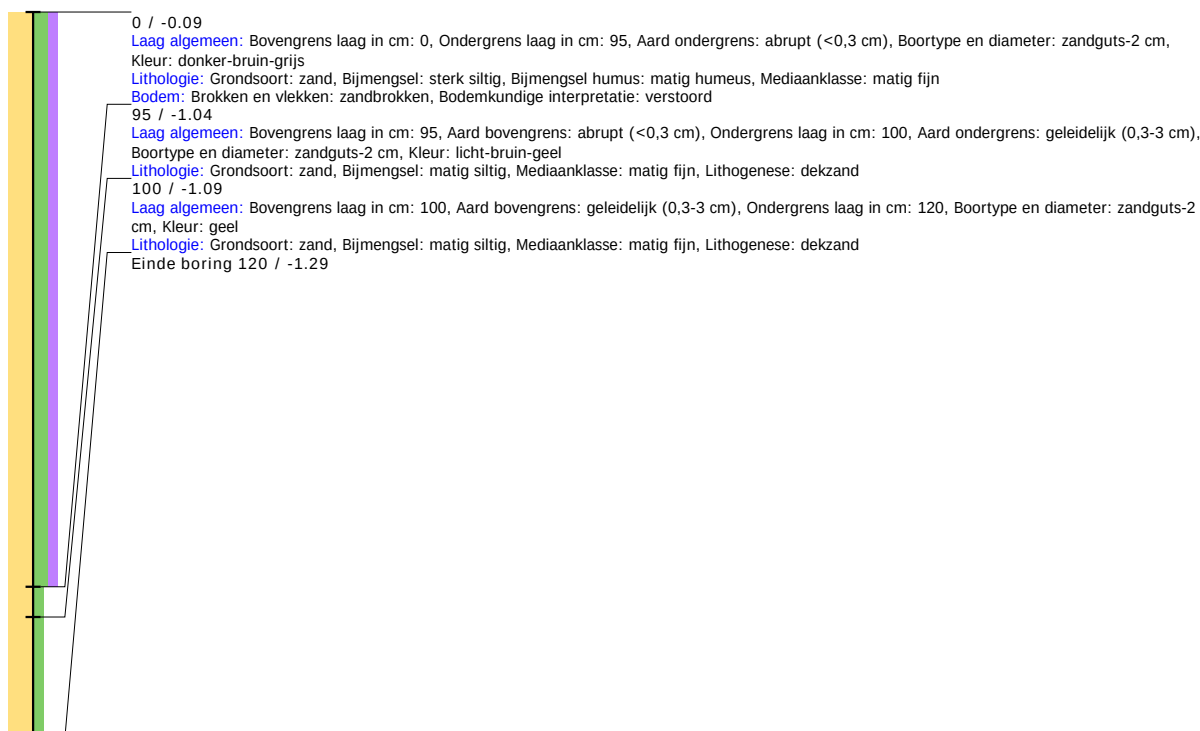
Boring: HESF_2

Kop algemeen: Projectcode: HESF, Boornummer: 2, Beschrijver(s): BVH/MSL, Datum: 07-07-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 115
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 183088.686, Y-coördinaat in meters: 553411.656, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.149, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Heerenveen
Uitvoering: Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

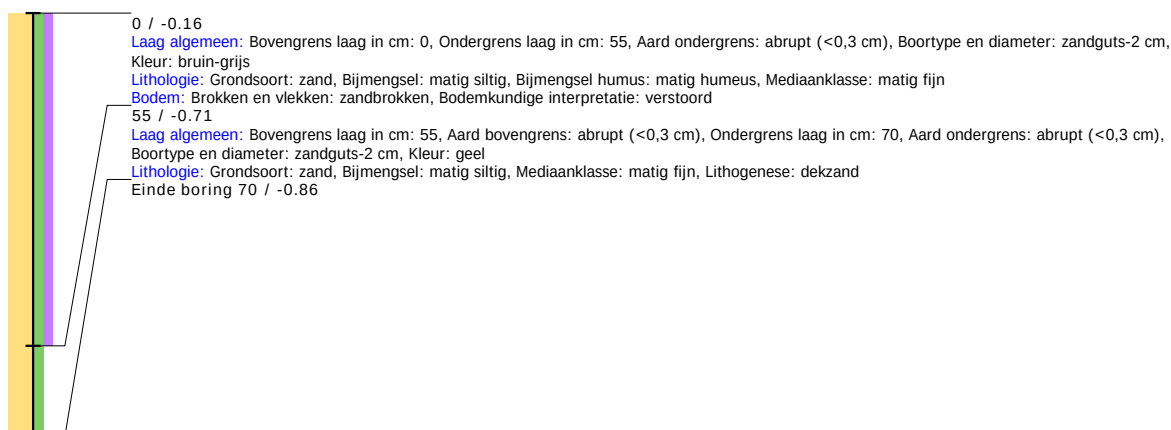
Boring: HESF_3

Kop algemeen: Projectcode: HESF, Boornummer: 3, Beschrijver(s): BVH/MSL, Datum: 07-07-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 183132.841, Y-coördinaat in meters: 553411.017, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.088, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Heerenveen
Uitvoering: Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

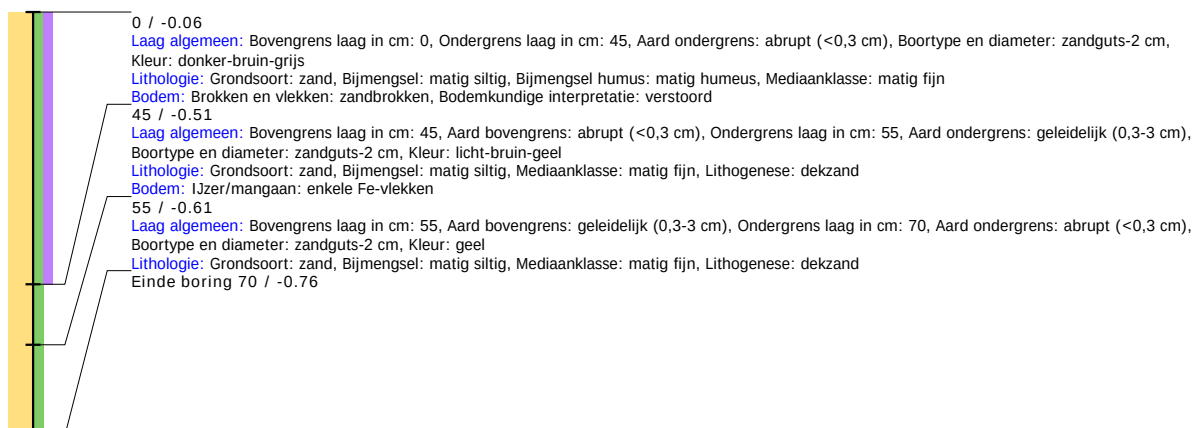
Boring: HESF_4

Kop algemeen: Projectcode: HESF, Boornummer: 4, Beschrijver(s): BVH/MSL, Datum: 07-07-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 70
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 183125.851, Y-coördinaat in meters: 553453.885, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.161, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Heerenveen
Uitvoering: Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

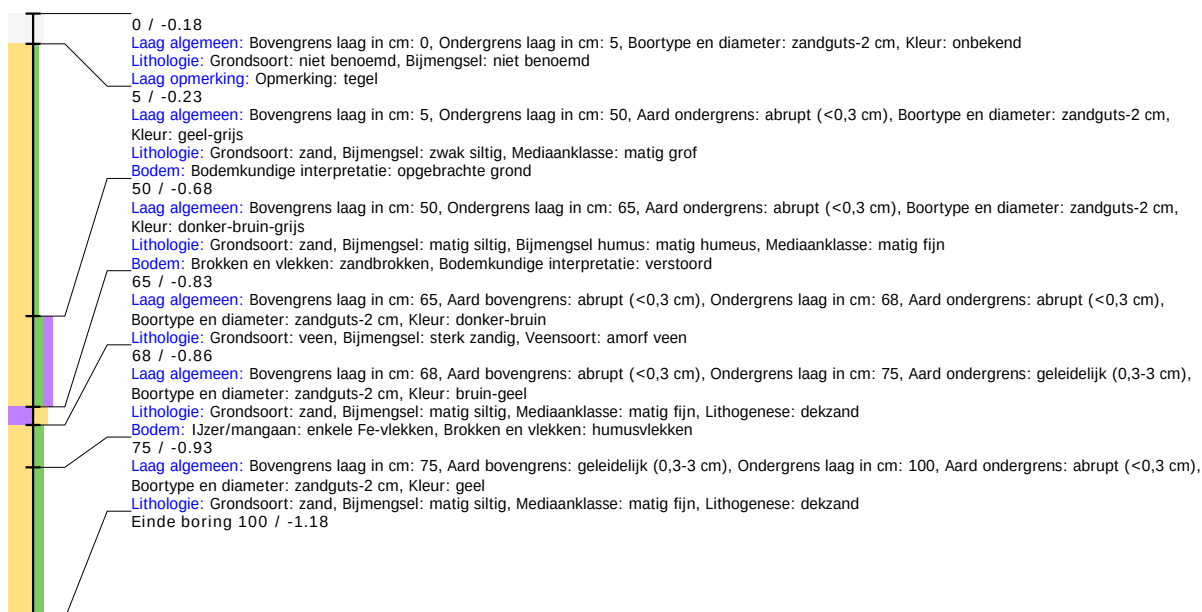
Boring: HESF_5

Kop algemeen: Projectcode: HESF, Boornummer: 5, Beschrijver(s): BVH/MSL, Datum: 07-07-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 70
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 183171.736, Y-coördinaat in meters: 553447.863, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.059, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Heerenveen
Uitvoering: Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: HESF_6

Kop algemeen: Projectcode: HESF, Boornummer: 6, Beschrijver(s): BVH/MSL, Datum: 07-07-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 183172.686, Y-coördinaat in meters: 553517.591, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.181, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Heerenveen
Uitvoering: Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: HESF_7

Kop algemeen: Projectcode: HESF, Boornummer: 7, Beschrijver(s): BVH/MSL, Datum: 07-07-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 70
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 183168.459, Y-coördinaat in meters: 553479.292, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 0.013, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Heerenveen
Uitvoering: Opdrachtgever: Accolade, Uitvoerder: RAAP Noord

